

ARM PT-4205

VIRVE

N° 1. September 1930.

VIRVE

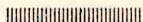
3 senti.

Postmark

2 senti.

6 56841140

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOOGU

Kuid enne, kui meie väikese ülevaate teeme praeguse aja mitmekülgsuse üle ilmavaadete alal, on hädatarvilik pöörata tähelepanu sagedasti tehtava mõlema, nii ilmavaate kui ilmapildi mõiste ümbervahetamise kohta. Pilti, missugust mõni ajajärk endale maailma kuju, välise vormi, suuruse jne. kohta ette kujutab, hüütakse maailma pildiks. Sagedasti võime lugeda ja kuuleme, kuidas need mõlemad mõisted ümbervahetatakse.

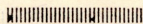
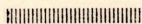
Üldisest ilmavaatest inimsoo keskel ei või tänapäev juttugi olla. Hulk mitmesuguseid lahkarvamisi valitseb sel alal. Inimesed ei kujunda mitte enda ilmavaadet mõnelt kõrge-malt vaatealalt, vaid lasevad end mõjuteda etukutselistest, majanduslistest, poliitilistest või teaduslikkudest mõjunditest. Uunitakse vaid kogu suure töö üksikute väikeste rataste ja võllide kallal, kaotades seejuures üldpildi silmist. Seepärast näeb moodne inimene ilmadetäiuses ainult mõistatusi, kuid mitte nende lahendusi.

Praegusel ajal on peajasjalikult olemas järgmised ilma-vaated: materialistlik, loodusteadline, idealistline, monistline ja kristlik ilmavaade. Materialistlik ilmavaade usub,

et materia (aine) on Jumal. Surnud, mõistmatu materia määrab ja juhib kõik, ka inimese saastuse. Kõik elu ja tegevus on ainult aatomite mäng. Võim on õigus. Egoism (enesearmastus) on ainsam õigustatud printsip (juhtmõte) ja maine õnnelikkus inimese ainsam eesmärk. Loodusteaduslist ilmavaadet ei või aga hoopis ollagi, sest ühe ilmavaate juures peab ka aegloo- ja vaimuteadust arvesse võtma. Neil aladel ei või aga teadus meile mingisugust ilmavaadet, vaid ainult ilmapilti anda, sest see algab alles sääl, kus looduse teadus on lõpule jõudnud. Idealistline ilmavaade usub häädusse, mis asub inimeses, tema meeles mõlgub kõrgem ideaalide maailm; ta pöörab end ka hääle meelel eluvõ raste, utopialiste (unistusliste) asjade ja põhimõtete poole.

Individualistline ilmavaade õpetab üliinimlust, kuna monistline ilmavaade loodusasjade paljusust ühest juhtjõust esileilmuvaks peab. Elu olevat surnud ainest tekkinud ja inimese vaim olevat loomade maailmast arenenud. Loodus oievat Jumal.

Kõik need ilmavaated püüavad enam-vähem ilma Jumalata läbi saada. Tema jaoks ei olevat nende mõtteilmas esu-

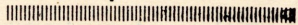

paika. Siiski on ka nende vaated täis usulisi lauseid, sest see, et materia ehk loodus Jumal olevat, ei ole teaduse vaid usu asi. Selles peame neile inimestele õiguse andma: inimene peab esimeste ja viimaste küsimuste kohta ainult uskuma. Mõistlikul inimesel võib olla usu suhtes tegemist ainult küsimisega, missugune usk mõistuseväärilisem oleks: kas inimese tarkuse pääle põhjenev, või usk, mis Jumala ilmutustele toetub.

Kristlik ilmavaade põhjeneb Jumala sõna ilmutuste pääle. Tema on pessimistiline (kurvameelne) ja optimistiline (rõõmsameelne) ühtlasi: pessimistiline maailma ja inimeste kohta ja optimistiline Jumala vastu. Kristlik usk õpetab, et maailm seisab kurjuses, inimene on patu sisse langenud ja ei suuda, mitte iseene üle valitseda; aga Jumal tahab ja võib inimest kes end tema tahtmise alla tahab anda, tema süüst vabaks mõista ja teda täielisemaks inimeseks muuta, nagu Kristus seda oli. Kristlased ei usu mitte, et elu kõikide võitlus kõikide vastu on, vaid et see üks ettevalmistuse ja proovielu aeg on ühe ja teise elu jaoks uuel maal, mis igavesti jääb.

VIRVE
 Nr. 1. September 1920.

Arhiivkooli Raamatukogu

Meieaegsed ilmavaated.

Kui keegi mõne masina otstarvet mõista tahaks ja tal seejuures ainult mõninga üksiku selle masina osa kohta ülevaade oleks, siis võiks ta ükskõik kui kaua masina üksikuid rattaid ja võlle nurida, ta ei saaks iialgi kogu masina kohta selgust ega võiks selle otstarvet mõista. Kui temale aga masina otstarb selgeks tehakse, siis õpib ta fiksikute masinajagude otstarvet ja sisseseadlust paremine tundma. Samuti on lugu ka meie ja maailma vahel. Küsimustele mispärast ja misjaoks on maailm ja inimesed loodud, võib ainult see vastata, kes kogu maailmade otstarvet tunneb. Iga ajajärk on endale nende „kustkohalt“ ja „milleks“ kohta omasuguse vastuse ehk ilmavaate kujundanud. Ilmavaate all mõistetakse seega siis mõne teatud ajajärgu vaadet küsimuse pääle: Mis on maailma olemasoleku mõiste?

«VIRVE» ilmub kord kuus laiaulatusliste küsimuste selgituskirjana.

Seejuures on „VIRVE“ kõige otstarbekohasem kirjavahetuse abinõu.

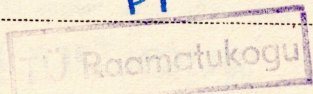
„VIRVE“ üksiknumbrite hind on 3 (kolm) senti.

Tarvitades „VIRVE“t“ kirjavahetuse otstarbeks, varustades saadetise 2 (kahe) sendilise margiga, siis saavutate suure kulude kokkuhoiu soliid kirjavahetuses.

Väljaandja kirjastus „Virve“ Kuresaares. Toimetaja A. Leuten.

Saatja :

PT

439-142

«YHISTÖÖ» TRYKK KURESAARES 1930.

paika. Siiski on ka nende vaated täis usulisi lauseid, sest see, et materia ehk loodus Jumal olevat, ei ole teaduse vaid usu asi. Selles peame neile inimestele õiguse andma: inimene peab esimeste ja viimaste küsimuste kohta ainult uskuma. Mõistlikul inimesel võib olla usu suhtes tegemist ainult küsimisega, missugune usk mõistuseväärilisem oleks: kas inimese tarkuse päale põhjenev, või usk, mis Jumala ilmutustele toetub.

Kristlik ilmavaade põhjeneb Jumala sõna ilmutuste päale. Tema on pessimistiline (kurvameelne) ja optimistiline (rõõsameelne) ühtlasi: pessimistiline maailma ja inimeste kohta ja optimistiline Jumala vastu. Kristlik usk õpetab, et maailm seisab kurjuses, inimene on patu sisse langenud ja ei suuda, mitte iseene üle valitseda; aga Jumal tahab ja võib inimest kes end tema tahtmise alla tahab anda, tema süüst vabaks mõista ja teda täielisemaks inimeseks muuta, nagu Kristus seda oli. Kristlased ei usu mitte, et elu kõikide võitlus kõikide vastu on, vaid et see üks ettevalmistuse ja proovielu aeg on ühe ja teise elu jaoks uuel maal, mis igavesti jääb.

Meieaegsed ilmavaated.

Kui keegi mõne masina otstarvet mõista tahaks ja tal seejuures ainult mõninga üksiku selle masina osa kohta ülevaade oleks, siis võiks ta ükskõik kui kaua masina üksikuid rattaid ja võlle uurida, ta ei saaks iialgi kogu masina kohta selgust ega võiks selle otstarvet mõista. Kui temale aga masina otstarb selgeks tehakse, siis õpib ta fikside masinajagude otstarvet ja sisseadlust paremine tundma. Samuti on lugu ka meie ja maailma vahel. Küsimustele mispärast ja misjaoks on maailm ja inimesed loodud, võib ainult see vastata, kes kogu maailmade otstarvet tunneb. Iga ajajärk on endale nende „kustkohalt“ ja „milleks“ kohta omasuguse vastuse ehk ilmavaate kujundanud. Ilmavaate all mõistetakse seega siis mõne teatud ajajärgu vaadet küsimuse päale: Mis on maailma olemasoleku mõiste?

Kuid enne, kui meie väikese ülevaate teeme praeguse aja mitmekülgse üle ilmavaadete alal, on hädatarvilik pöörata tähelepanu sagedasti tehtava mõlema, nii ilmavaate kui ilmavahetuse ümbervahetamise kohta. Pilti, missugust mõni ajajärk endale maailma kuju, välise vormi, suuruse jne. kohta ette kujutab, hüütakse maailma pildiks. Sagedasti võime lugeda ja kuuleme, kuidas need mõlemad mõisted ümbervahetatakse.

Üldisest ilmavaatest inimsoo keskel ei või tänapäev juttugi olla. Hulk mitmesuguseid lahkavarmi valitseb sel alal. Inimesed ei kujunda mitte enda ilmavaadet mõnelt kõrgemalt vaatealalt, vaid lasevad end mõjutada etakutselistest, majanduslistest, poliitilistest või teaduslikest mõjunditest. Üuitakse vaid kogu suure töö üksikute väikeste rataste ja vöölide kallal, kaotades seejuures üldpildi silmist. Seepärast näeb moodne inimene ilmadetäiuses ainult mõistatusi, kuid mitte nende lahendusi.

Praegusel ajal on peaaesjalikult olemas järgmised ilmavaated: materialistlik, loodusteadline, idealistiline, monistiline ja kristlik ilmavaade. Materialistlik ilmavaade usub,

et materia (aine) on Jumal. Surnud, mõistmatu materia määrab ja juhib kõik, ka inimese saatuse. Kõik elu ja tegevus on ainult aatomite mäng. Võim on õigus. Egoism (ene-searmastus) on ainsam õigustatud printsip (juhtmõte) ja maine õnnelikkus inimese ainsam eesmärk. Loodusteaduslist ilmavaadet ei või aga hoopis ollagi, sest ühe ilmavaate juures peab ka aegloo- ja vaimuteadust arvesse võtma. Neil aladel ei või aga teadus meile mingisugust ilmavaadet, vaid ainult ilmapilti anda, sest see algab alles süäl, kus looduse teadus on lõpule jõudnud. Idealistiline ilmavaade usub hädusse, mis asub inimeses, tema meeles mõlgub kõrgem ideaalide maailm; ta pöörab end ka häälele eluvõ raste, utopialiste (unistusliste) asjade ja põhimõtete poole.

Individualistiline ilmavaade õpetab üliinimlust, kuna monistiline ilmavaade loodussajade paljusust ühest juhtjõust esileilmuvaks peab. Elu olevat surnud ainest tekkinud ja inimese vaim olevat loomade maailmast arenenud. Loodus oievat Jumal.

Kõik need ilmavaated püüavad enam-vähem ilma Jumalata läbi saada. Tema jaoks ei olevat nende mõtteilmas esu-

«VIRVE» ilmub kord kuus laiaulatusliste küsimuste selgituskirjana.

Seejuures on „VIRVE“ kõige otstarbekohasem kirjavahetuse abinõu.

„VIRVE“ üksiknumbrite hind on 3 (kolm) senti.

Tarvitades „VIRVE“t kirjavahetuse otstarbeks, varustades saadetise 2 (kahe) sendilise margiga, siis saavutate suure kulude kokkuhoiu soliid kirjavahetuses.

Väljaandja kirjastus „Virve“ Kuresaares. Toimetaja A. Leuten.

Saatja :

PT

TÜ Raamatukogu

439-142

«YHISTÖÖ» TRYKK KURESAARES 1930.

ARH PT-4205

VIRVE		VIRVE
№ 1. September 1930.		3 senti.
		Postmark
		2 senti.

6 56841140

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU